

Теорія і методика професійної освіти

УДК 159.955:165.021-043.86:[378.22.016:811.111]

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18011668>

**Розвиток критичного мислення магістрів технічних спеціальностей у
процесі вивчення англійської мови**

Галацин Катерина Олександрівна,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови
технічного спрямування №2, Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ,
Берестейський проспект, 37, 03056, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-3297-8284>

Фещук Алла Михайлівна,

викладач кафедри англійської мови технічного спрямування №2,
Національний технічний університет України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ, Берестейський проспект, 37, 03056,
Україна
<https://orcid.org/0000-0003-3683-099X>

Прийнято: 05.12.2025 | Опубліковано: 21.12.2025

***Анотація.** На сучасному етапі оновлення змісту професійної підготовки майбутніх інженерів важливу роль відіграє проблема розвитку критичного мислення магістрів технічних спеціальностей у цілому й зокрема у процесі вивчення англійської мови. **Метою** статті є дослідження особливостей та принципів розвитку критичного мислення магістрів технічних закладів вищої освіти у процесі вивчення практичного курсу іноземної мови для наукової*

комунікації. У статті розвиток критичного мислення особистості визначається як складний інтелектуально-рефлексивний процес, який передбачає здатність людини усвідомлено аналізувати інформацію, оцінювати її достовірність і логічність, робити обґрунтовані висновки, приймати зважені рішення та відстоювати власну позицію на основі аргументів і доказів. **Методи.** Для вирішення поставлених завдань використані наукові методи: аналіз, синтез, узагальнення, систематизації. **Результати.** Встановлено, що розвиток критичного мислення особистості майбутнього спеціаліста є складним і багатофакторним процесом; провідним серед цих факторів є професійна підготовка у ЗВО цілому, й вивчення англійської мови, зокрема. Особливості розвитку критичного мислення у процесі вивчення англійської мови: критичне мислення сприяє підвищенню академічної та професійної мобільності магістрів; здатності аналізувати наукову інформацію англійською мовою; формуванню навичок аргументованої комунікації у міжкультурному середовищі; розвитку самостійності та відповідальності за результати пізнавальної діяльності. **Висновки.** Розвиток критичного мислення майбутніх інженерів у процесі вивчення англійської мови базується на системі взаємопов'язаних принципів – проблемності, інтеграції, рефлексивності, діалогічності, науковості, контекстності, поетапності, суб'єктності, безперервності та гуманізації. Їх реалізація у навчальному процесі створює умови для формування компетентного, мислячого, відповідального фахівця, здатного ефективно діяти у глобальному інформаційному середовищі.

Ключові слова: критичне мислення, магістри технічних спеціальностей, англійська мова, професійна підготовка, розвиток критичного мислення, принципи розвитку критичного мислення.

Developing Critical Thinking Skills among Master's Students in Technical Specialties through English Language Learning

Kateryna Halatsyn,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of English for Engineering 2,

National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute",

Kyiv, Beresteiskyi Avenue, 37, 03056, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-3297-8284>

Alla Feshchuk,

Teacher at the Department of English for Engineering 2,

National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute",

Kyiv, Beresteiskyi Avenue, 37, 03056, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-3683-099X>

Abstract. *At the current stage of updating the professional training of future engineers, the development of critical thinking among master's students of technical specialties is becoming increasingly important – including, in particular, within English-language instruction. The aim of this article is to examine the key features and principles of developing critical thinking in master's students of technical universities while they study a practical English course for scientific communication. In the article, the development of critical thinking is described as a complex intellectual and reflective process. It involves the learner's ability to consciously analyse information, assess its credibility and logic, draw well-reasoned conclusions, make informed decisions, and defend their viewpoint using arguments and evidence. Methods.* *To address the stated objectives, the following scientific methods were used: analysis, synthesis, generalization, and systematization. Results.* *It is established that*

*developing critical thinking in future specialists is a multifaceted process shaped by many factors. One of the leading ones is their professional training as a whole, and the study of English in particular. The article highlights several features of how critical thinking develops during English-language learning: it enhances students' academic and professional mobility; strengthens their ability to analyse scientific information in English; supports the development of reasoned communication skills in intercultural contexts; and fosters independence and responsibility for the outcomes of their learning. **Conclusions.** The development of critical thinking in future engineers while studying English is grounded in a system of interconnected principles: problem-based learning, integration, reflection, dialogue, scientific orientation, contextual learning, gradual progression, learner agency, continuity, and humanisation. Applying these principles in the educational process creates conditions for shaping a competent, thoughtful, and responsible professional capable of acting effectively in a global information environment.*

Key words: *critical thinking, master's students of technical specialities, English language, professional training, principles of critical-thinking development.*

Постановка проблеми. Сучасна освітня парадигма, орієнтована на формування компетентного, мобільного та творчого фахівця, вимагає переосмислення традиційних підходів до іншомовної підготовки студентів технічних спеціальностей. Уміння критично мислити, аналізувати інформацію, оцінювати аргументи й приймати обґрунтовані рішення стає необхідною умовою професійного успіху інженера нового покоління. Англійська мова, як мова міжнародної науки й техніки, відкриває доступ до світового інформаційного простору, а отже, є ефективним засобом розвитку критичного мислення у магістрів – майбутніх високо кваліфікованих спеціалістів. Розвиток критичного мислення магістрів технічних спеціальностей у процесі вивчення англійської мови є невід'ємним складником сучасної іншомовної освіти. Ефективність цього

процесу забезпечується інтеграцією фахового та мовного змісту, застосуванням інноваційних педагогічних технологій, орієнтацією на аналітичну й дослідницьку активність здобувачів вищої освіти. Формування критично мислячої особистості сучасного інженера, здатного до усвідомленого сприйняття інформації та прийняття рішень у глобальному середовищі, є ключовою метою іншомовної підготовки в умовах технічного університету. Звідси очевидною є *актуальність* проблеми пошуку нових змісту, форм і методів розвитку критичного мислення у здобувачів вищої технічної освіти у процесі вивчення англійської мови.

Аналіз наукових публікацій. Аналіз психолого-педагогічної, методичної літератури з проблеми розвитку критичного мислення у здобувачів вищої освіти в цілому, й зокрема у майбутніх інженерів, свідчить про те, що досліджувані питання не є новими, а певною мірою вже вивчені та проаналізовані. Так, Н.Скоморовська у дисертаційному дослідженні подала сутнісно-структурний аналіз поняття критичного мислення особистості та специфіку його розвитку в старшокласників на уроках української літератури [12]. Вчені М. Жумбей, Л. Руснак, Т. Лагодич розкривають різні аспекти формування критичного мислення у студентів закладів вищої освіти, наголошуючи при цьому, що успішне формування критичного мислення студентами є результатом взаємодії викладача та здобувачів освіти, а «його рівень залежить від правильного вибору форм організації навчального процесу» [4]. Науковці В. Щербицька, І. Письменна, В. Голяк акцентують увагу на розвитку критичного мислення здобувачів вищої освіти під час занять з іноземної мови. Дослідники виділяють п'ять основних вимог до особистості викладача. Щоб навчити студентів критично мислити, викладач повинен постійно самовдосконалюватися. У цьому контексті особливого значення набувають п'ять правил креативного викладача: 1) нестандартно підходити до викладання; 2) більше читати спеціалізованої літератури; 3) постійно виконувати вправи для розвитку критичного

(креативного) мислення; 4) розширювати свій світогляд; 5) грати, розважатися, посміхатися [14]. Специфіку розвитку навичок критичного мислення у здобувачів економіко-управлінських спеціальностей на заняттях з іноземної мови досліджують М. Шепель і І. Новаченко. Науковці стверджують, що «заняття з іноземної мови (англійської) відіграють важливу роль у розвитку навичок критичного мислення майбутніх фахівців економіко-управлінських спеціальностей через: роботу з текстами, мозковий штурм, метод проєктів, кейс-метод, використання онлайн платформ» [15]. Детальне вивчення особливостей «розвитку критичного мислення, можливості особистісного зростання, розвитку індивідуальності» в іноземних студентів при вивченні української мови за професійним спрямуванням й аналіз застосування в освітньому процесі інтерактивних технологій знаходимо в наукових доробках О. Василенко [1]. У свою чергу, Б. Калиняк і Н. Морська пропонують різні інтерактивні інноваційні методи та технології розвитку критичного та творчого мислення на заняттях англійської мови за професійним спрямуванням для студентів технічних закладів вищої освіти з використанням їх досвіду в обраній спеціальності [5].

Конструктивними в контексті нашого дослідження є публікації С. Лобанової, В. Триндюк, А. Мартинюк, у яких науковиці вивчають та пропагують досвід формування критичного мислення студентів вищої школи у процесі вивчення іноземної мови. Так, дослідниці стверджують, що «вивчення іноземної мови зосереджується на аналітичному мисленні, тобто синтезує знання з прочитаного, щоб застосувати їх у повсякденному житті. Завдання викладача розвивати у студентів здатності критично мислити, а саме: здатність робити посилення (висновок); дедукція; визнання припущення; інтерпретація; оцінка аргументу, тому що в повсякденному житті необхідно весь час думати і приймати рішення» [6]. У цьому ж напрямі працює А. Пазяк, аналізуючи різні підходи до розвитку критичного мислення у здобувачів вищих технічних закладів освіти на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням. Так,

конструктивними нам видаються описані «три основні етапи в формуванні критичного мислення (виклик, осмислення, рефлексія), а також основні форми і методи роботи, які застосовуються для розвитку навичок критичного мислення» [8]. Основні компоненти розвитку критичного мислення у навчанні англійської мови для професійного спілкування через читання досліджуються Т. Голуб, О. Назаренко, Л. Жигжитовою, О. Коваленко. Вчені пропонують «модель критичного мислення, яка може бути адаптована до потреб технічної освіти» [3].

Отже, як свідчить аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми, питання розвитку критичного мислення здобувачів технічних спеціальностей ЗВО під час вивчення англійської мови є достатньо вивченими. Однак, на нашу думку, *невирішеними або ж частково дослідженими аспектами* залишились: виокремлення особливостей розвитку критичного мислення у магістрів – майбутніх інженерів під час вивчення ними англійської мови та аналіз основних принципів реалізації досліджуваного процесу. Тому й **метою** статті визначено: *дослідження особливостей та принципів розвитку критичного мислення магістрів технічних закладів вищої освіти у процесі вивчення практичного курсу іноземної мови для наукової комунікації*. Для досягнення мети вирішено такі два важливі завдання: 1) досліджено специфіку розвитку критичного мислення магістрів технічних закладів вищої освіти у процесі вивчення практичного курсу іноземної мови для наукової комунікації (на прикладі здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Прикладна механіка»); 2) визначено та проаналізовано провідні принципи розвитку критичного мислення у магістрів інженерних спеціальностей у процесі вивчення англійської мови. Для вирішення поставлених завдань використані наукові *методи*: аналіз, синтез, узагальнення, систематизації.

Виклад основного матеріалу. Сучасна система вищої технічної освіти вимагає від майбутніх магістрів не лише високого рівня фахових знань, а й

уміння аналізувати, оцінювати, синтезувати інформацію, приймати обґрунтовані рішення, тобто володіти критичним мисленням. Вивчення іноземної мови, зокрема англійської як мови міжнародної комунікації науки і технологій, є потужним інструментом розвитку цих когнітивних умінь.

Критичне мислення розглядається науковцями як цілеспрямований процес мислення, що ґрунтується на аналізі фактів, логічній аргументації, оцінюванні достовірності джерел і прийнятті обґрунтованих висновків. У цьому контексті вчені М. Жумбей, Л. Руснак, Т. Лагодич критичне мислення називають «логічним або аналітичним мисленням; рефлексивним та оціночним мисленням, де знання є відправною точкою, а не метою» [4]. Науковці наголошують, що «...критичне мислення ґрунтується на переконливих аргументах і передбачає наявність у студента комунікативної компетентності» [4].

Як нами вже було зазначено вище, Н. Скоморовська у дисертаційному дослідженні детально вивчала сутність поняття критичного мислення й аргументувала, що «розвиток критичного мислення полягає у формуванні вмінь, які впливають на характер розумової діяльності людини» [12]. Мова йде про вміння «ставити питання високого рівня, знаходити нові підходи до їх з'ясування та за потреби вирішувати їх вміння розв'язувати проблеми, змінюючи методи; вміння оцінювати події, твердження, дії та факти, робити свідомий вибір, дискутувати та формулювати питання; вміння раціонально висловлювати думки, керувати правильністю власних суджень, порівнювати їх з думками інших, не піддаватися впливу думок інших без належного аналізу, вміння долати стереотипи, вміння змінювати свою точку зору, коли це необхідно [12].

Нами розвиток критичне мислення особистості визначається як складний інтелектуально-рефлексивний процес, який передбачає здатність людини усвідомлено аналізувати інформацію, оцінювати її достовірність і логічність, робити обґрунтовані висновки, приймати зважені рішення та відстоювати власну позицію на основі аргументів і доказів; критичне мислення включає аналіз,

оцінку, синтез і перевірку інформації. Згідно з сучасними підходами, критично мисляча особистість здатна: виокремлювати суттєві ознаки явищ; ставити уточнювальні запитання; обґрунтовувати власну позицію; формулювати висновки на підставі логічних доказів.

Процес розвитку критичного мислення особистості, як свідчить аналіз психолого-педагогічної літератури, є складним і багатофакторним. Так, серед провідних факторів розвитку критичного мислення здобувачів вищої освіти, є насамперед процес професійної підготовки у закладі вищої освіти.

Аналіз практичної роботи у вищій школі дає підстави для твердження, що магістри технічних спеціальностей відзначаються аналітичним типом мислення, орієнтацією на алгоритмізацію процесів і точність формулювань. Ці характеристики створюють сприятливі умови для розвитку критичного мислення в цілому й через іноземну мову зокрема. Так, у контексті іншомовної освіти воно проявляється через уміння: інтерпретувати тексти з різних джерел; аналізувати автентичні тексти технічного спрямування; порівнювати культурні та наукові концепти; висловлювати аргументовану позицію; аналізувати мовні явища з урахуванням комунікативної ситуації; здійснювати рефлексію щодо власного процесу навчання [5; 6; 7]. Досягти позитивних результатів у розвитку критичного мислення здобувачів вищої освіти у процесі навчання англійської мови можливо, на думку науковців та викладачів-практиків, з-за умови: інтеграції фахового змісту (англійська для спеціальних цілей – ESP); використання навчальних завдань на порівняльний аналіз технічних явищ, інноваційних технологій; залучення здобувачів освіти до проєктної, дослідницької та дискусійної діяльності; переходу від репродуктивного навчання до продуктивно-аналітичного та ін. [10; 11; 14].

Досліджуючи проблему розвитку критичного мислення сучасного студента вищої технічної школи під час вивчення англійської мови, ми з'ясували, що основними педагогічними умовами цього процесу є: *проблемно-орієнтоване*

навчання (*Problem-based learning*) – створення ситуацій, що вимагають аналізу, формулювання гіпотез, обґрунтування рішень англійською мовою; використання *інтерактивних технологій* (*Debate, Case study, Role play*), які стимулюють логічне обґрунтування позицій та розвиток аргументаційних навичок; зокрема – дискусійних технологій (*Debate, Round table*) – формують вміння аргументувати, спростовувати, узагальнювати; *метод критичних запитань* (*Socratic questioning*) – активізує когнітивну рефлексію, сприяє усвідомленню власного мислення; *проектна діяльність здобувачів освіти англійською мовою*, тобто використання метод проектів (*Project-based Learning*), що передбачає створення спільних англомовних досліджень, презентацій, технічних звітів і відповідно формує навички пошуку, оцінки й презентації інформації; рефлексивне письмо (*Critical Reflection: journals*) – розвиває самосвідомість, вміння аналізувати власні дії й інші *рефлексивні практики* – ведення «*Journal of Critical Reflections*» або «*Learning diary*», що допомагає студентам осмислювати власний шлях пізнання; методи візуалізації мислення (*Mind Map, Fishbone*) – допомагають структурувати інформацію, виявляти причинно-наслідкові зв'язки тощо [2; 3; 6; 8].

Серед ефективних методів розвитку критичного мислення у мовній підготовці магістрів виявились: «*Fishbone*» (діаграма Ісікави) – аналіз причин і наслідків технічних проблем; «*Six Thinking Hats*» (Е. де Боно) – розвиток гнучкості мислення; SWOT-аналіз технічних рішень англійською мовою; аналіз наукових статей і патентів із оцінюванням аргументації авторів; *Peer review* – взаємооцінювання письмових робіт [2].

Аналіз психолого-педагогічної й методичної літератури дає підстави для твердження, що розвиток критичного мислення у процесі вивчення англійської мови сприяє: підвищенню академічної та професійної мобільності магістрів; здатності аналізувати наукову інформацію англійською мовою; формуванню навичок аргументованої комунікації у міжкультурному середовищі; розвитку

самостійності та відповідальності за результати пізнавальної діяльності [1;3; 6; 13].

Важливим завданням нашого дослідження було визначення основних принципів розвитку критичного мислення магістрів – майбутніх інженерів у процесі вивчення англійської мови, які відображають закономірності пізнавальної діяльності, специфіку інженерного мислення та комунікативної підготовки. Виокремлені нами принципи виступають методологічними орієнтирами, що визначають зміст, методи, форми і технології навчання англійської мови, відображені в силабусі освітнього компоненту «Практичний курс іноземної мови для наукової комунікації» [2].

1. Принцип проблемності та когнітивного виклику. Основою розвитку критичного мислення є створення ситуацій інтелектуальної напруги – завдань, які потребують пошуку, аналізу, порівняння та доведення. Для магістрів технічних спеціальностей проблемність проявляється у необхідності: аналізувати суперечливі технічні дані, альтернативні рішення інженерних задач; оцінювати доцільність використання певних технологій; аргументовано обґрунтовувати позицію англійською мовою. Отже, англійська мова стає не лише предметом засвоєння, а засобом розумової діяльності, що стимулює аналітичне мислення.

2. Принцип інтеграції змісту (міжпредметності). Розвиток критичного мислення можливий лише за умови органічного поєднання мовного і фахового компонентів. Інтеграція передбачає: добір автентичних текстів технічного спрямування; використання матеріалів наукових конференцій, патентів, інженерних кейсів; розв'язання комунікативних завдань у контексті професійної діяльності. Завдяки інтеграції майбутні інженери навчаються застосовувати англійську мову як інструмент професійного мислення, а не як ізольований лінгвістичний код.

3. Принцип рефлексивності. Критичне мислення неможливе без усвідомлення власного процесу мислення. Принцип рефлексивності передбачає самооцінювання якості власних висловлювань, аналіз правильності аргументів, ведення рефлексивних щоденників (Learning Journal, Reflection Logs). Рефлексія допомагає студентам переходити від поверхового засвоєння знань до метакогнітивного рівня мислення, тобто розуміння того, *як саме вони думають, аналізують і навчаються.*

4. Принцип діалогічності та комунікативної взаємодії. Критичне мислення розвивається в умовах інтелектуального діалогу, коли студенти мають змогу обговорювати, порівнювати, спростовувати та захищати власні погляди. Діалогічність реалізується через: дискусії, дебати, круглі столи; аналіз контраргументів; командне проєктування англійською мовою. У такий спосіб англійськомовне навчальне середовище стає простором співпраці й колективного мислення, що стимулює толерантність до альтернативних точок зору, що є однією з необхідних рис сучасного інженера.

5. Принцип науковості та доказовості. Майбутній інженер має оперувати фактами, логічними висновками, емпіричними даними. Тому навчання англійської мови повинно ґрунтуватися на науково обґрунтованій аргументації: аналізі автентичних наукових джерел; розрізненні фактів, гіпотез і припущень; обґрунтуванні висновків відповідно до принципів академічної доброчесності. Дотримання цього принципу сприяє формуванню у здобувачів інженерної освіти культури логічного доведення та перевірки достовірності інформації, що є базою критичного мислення.

6. Принцип контекстності та практичної спрямованості. Розвиток критичного мислення буде ефективним лише тоді, коли завдання мають життєвий або професійний сенс для студента. Звідси, доцільно використовувати: реальні інженерні кейси англійською мовою; аналіз технічної документації, патентів, інструкцій; симуляційні вправи («simulation tasks») у професійних

ситуаціях. Цей принцип забезпечує трансфер мисленнєвих умінь із навчального середовища у майбутню професійну діяльність.

7. Принцип поетапності розвитку. Формування критичного мислення відбувається поступово – від репродуктивних операцій до творчо-аналітичних. На початковому етапі – розуміння і відтворення інформації; на середньому – аналіз, оцінювання, порівняння; на вищому – самостійне створення нових ідей, тобто інноваційне мислення. Цей принцип узгоджується з таксономією Блума (knowledge → comprehension → application → analysis → synthesis → evaluation) і дозволяє системно будувати освітній процес.

8. Принцип суб'єктності навчання. Студент-магістр розглядається не як об'єкт викладання, а як активний суб'єкт пізнання, який самостійно конструює знання, приймає рішення, несе відповідальність за результати навчання. Викладач у цьому процесі виступає фасилітатором – наставником, який спрямовує, але не диктує. Саме суб'єктна позиція студента створює умови для прояву критичності, самостійності й професійного саморозвитку.

9. Принцип безперервності розвитку. Критичне мислення не формується одноразово; воно потребує постійної тренуваності. Тому важливо передбачити систему довготривалого впливу: послідовність завдань з ускладненням рівня когнітивної діяльності; постійне включення елементів аналізу, оцінювання, дискусії на всіх етапах курсу; узгодженість міждисциплінарних вимог (англійська мова – фахові дисципліни – науково-дослідна діяльність).

10. Принцип гуманізації та етичності. Критичне мислення невід'ємне від ціннісних орієнтирів, гуманного ставлення до інших учасників комунікації. Цей принцип передбачає розвиток: поваги до чужої думки; культури дискусії; академічної доброчесності при роботі з англійськими джерелами. У такий спосіб формується етично відповідальний інженер, здатний мислити не лише логічно, а й соціально відповідально.

Висновок. Сучасний критично мислячий інженер здатний не лише успішно працювати й виконувати професійні функції, але й опрацьовувати технічну інформацію англійською мовою, робити компетентні висновки, приймати конструктивні рішення та творчо й відповідально застосовувати знання у професійній практиці. Тому розвиток критичного мислення в магістрів технічних спеціальностей є одним із пріоритетних напрямів удосконалення іншомовної освіти в системі професійної підготовки.

Магістри технічних спеціальностей відзначаються аналітичним і логічним стилем мислення, що зумовлює необхідність спеціально організованого навчального процесу, який поєднує фахові та мовні аспекти й залучення здобувачів освіти до пошуково-дослідницької, дискусійної, комунікативної діяльності. Ефективність цього процесу забезпечується інтеграцією мовного і фахового змісту, впровадженням проблемно-орієнтованого та проектного навчання, створенням рефлексивного освітнього середовища.

Розвиток критичного мислення майбутніх інженерів у процесі вивчення англійської мови базується на системі взаємопов'язаних принципів – проблемності, інтеграції, рефлексивності, діалогічності, науковості, контекстності, поетапності, суб'єктності, безперервності та гуманізації. Їх реалізація у навчальному процесі створює умови для формування компетентного, мислячого, відповідального фахівця, здатного ефективно діяти у глобальному інформаційному середовищі.

Подальшого дослідження потребує обґрунтування організаційно-педагогічних умов ефективного розвитку критичного мислення магістрів технічних спеціальностей у процесі вивчення англійської мови.

Список використаних джерел

1. Василенко О. Особливості розвитку критичного мислення іноземних студентів при вивченні української мови за професійним спрямуванням. *Наукові*

записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія». 2020. № 10 (78). С. 203–206. [https://doi.org/10.25264/2519-2558-2020-10\(78\)-203-206](https://doi.org/10.25264/2519-2558-2020-10(78)-203-206)

2. Галацин К. О. Силабус освітнього компоненту «Практичний курс іноземної мови для наукової комунікації. Частина 1». URL: <https://kamts2.kpi.ua/programy-sylabusy/nn-mmii/> (дата звернення: 26.10.2025).

3. Голуб Т. П., Назаренко О. І., Жигжитова Л. М., Коваленко О. О. Основні компоненти розвитку критичного мислення у навчанні англійської мови для професійного спілкування через читання. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 17. С. 3–15. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15332553> (дата звернення: 26.10.2025).

4. Жумбей М. М., Руснак Л. М., Лагодич Т. С. Формування критичного мислення у студентів закладів вищої освіти. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2024. № 4. С. 17–22. <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2024.4.3> (дата звернення: 22.10.2025).

5. Калиняк Б., Морська Н. Розвиток критичного мислення на заняттях англійської мови за професійним спрямуванням у ЗВО технічного профілю. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. Серія «Філологічні науки»*. 2020. № 187. С. 660–664. <https://doi.org/10.36550/2522-4077.2020.187.105>

6. Лобанова С., Триндюк В., Мартинюк А. Формування критичного мислення студентів ЗВО у процесі вивчення іноземної мови. *Актуальні питання гуманітарних наук. Педагогіка*. 2024. Вип. 72, т. 4. С. 80–84. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/72-4-14>

7. Мединська С. І. Розвиток критичного мислення при формуванні іншомовної компетенції в підготовці фахівців для індустрії гостинності, туризму та міжнародного бізнесу. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія*

«Педагогіка і психологія». 2021. № 1 (21). С. 198–204.

<https://doi.org/10.32342/2522-4115-2021-1-21-23>

8. Пазяк А. Розвиток критичного мислення у студентів технічних ВНЗ на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням. *Молодий вчений*. 2023. № 8 (120). С. 27–32. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-8-120-7>

9. Пометун О. Критичне мислення як педагогічний феномен. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 2. С. 89–98. <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/493>

10. Садовніков О., Васильченко В. Формування критичного мислення у здобувачів вищої освіти. *Collection of scientific papers "SCIENTIA"*. 2023. С. 91–93. <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/844>

11. Трубіщина О. М., Валюкевич Т. В., Шакуров Є. О. Розвиток критичного мислення як ключової компетенції студентів у вищій освіті. *Вісник науки та освіти*. 2024. № 2 (20). С. 1230–1244. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-2\(20\)-1230-1244](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-2(20)-1230-1244)

12. Скоморовська Н. Б. Розвиток критичного мислення старшокласників на уроках української літератури : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. 2021. 247 с. URL: <https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ec965d3d-67ca-4aaf-b890-0e87d78f9153/content>

13. Стеценко Н. М. Розвиток критичного мислення майбутніх фахівців у процесі вивчення іноземної мови. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія «Педагогічні науки: реалії та перспективи»*. 2018. № 60 (2). С. 151–154. <https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/0328e82a-feed-40eb-a8e9-d6ce193c8723/content>

14. Щербицька В. В., Письменна І. І., Голяк В. І. Розвиток критичного мислення студентів під час занять з іноземної мови у ЗВО. *Вісник університету*

імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2022. № 2 (24). С. 72–75. <https://doi.org/10.32342/2522-4115-2022-2-24-7>

15. Шепель М. Є., Новаченко І. Г. Розвиток навичок критичного мислення у здобувачів економіко-управлінських спеціальностей на заняттях з іноземної мови. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки, 2024, Вип. 213. С. 255–260. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-213-255-260>